

נשים מכל גוני הקשת מגיחות לפתע לתקשורת. סביר שהן היו שמחות להישאר אלמוניות, אבל הן כבר לא כאן כדי להתנגד. בעמוד הראשון הן שם ותמונה. התצלום מוקף בדרך כלל במסגרת שחורה והכותרת צבועה אדום עז. לפעמים עוד קוראים לזה "רצח על רקע רומנטי". אבל גבר שיורה בזוגתו ואז מכוון את האקדח לעצמו הוא לא גרסה מודרנית של רומיאו ויוליה, וכשגבר דוקר את פרודתו בסכין 28 פעמים, כמניין שנות חייה, אין בזה שום דבר רומנטי. זה רצח בדם קר. זה הכי

ההפך מאהבה. והיום בישראל זו כבר תופעה. בזמן כתיבת שורות אלה, נחקרים חשדות לרצח שתי נשים נוספות, בבאר שבע ובשדרות. מכת מדינה.

"ארבע נשים נרצחו בשבוע אחד ביוני האחרון, והאדמה לא רעדה", אומרת קרן יחזקאלי-גולדשטיין, במאית קולנוע וטלוויזיה. "הרי אילו ארבע נשים היו נרצחות על רקע לאומני, כל פוליטיקאי היה רץ למיקרופון הקרוב כדי להציע פתרונות, אבל אצלנו אומרים, 'עוד אישה נרצחה' ועוברים לסדר היום". בינואר השנה, אחרי שדור כרסנטי ממגדל, יחד עם שני ילדיה וילד נוסף, נרצחו בידי בעלה, יחזקאלי-גולדשטיין חיפשה דימוי ויזואלי לנשים שאינן. היא חברה לפפה (יפעת) שמחי והן יצרו את המיצג "איננה עוד", המביא את סיפוריהן של 11 נרצחות, בהן שתי אחיות, דרך הבגדים שאהבו במיוחד ובליוי פסקול של שירי ערש שהוקלטו במיוחד ב-15 שפות על ידי 15 נשים. "השאיפה היא להפוך את התערוכה למיצג נודד, לעבור איתו בתיכונים בכל הארץ ולדבר עם בני נוער על הדפוסים והשורשים של אלימות נגד נשים, ומאוחר יותר לצאת איתו גם לחו"ל ולהגיע עד לאו"ם, אינשאללה", אומרת יחזקאלי-גולדשטיין ומספרת כי כדי לאפשר לזה לקרות, נפתח גם פרויקט מימון המונים. לקראת אירוע החשיפה של התערוכה, שיתקיים ביום ראשון הקרוב (19:00) בבית ליבא בתל-אביב, הנה תמונותיהן ובגדיהן המיוממים של כמה מהנשים שהיו ואינן עוד, לצד מילים שאמרו עליהן קרובי המשפחה שהותירו.

⊕ סמדר שיר

הלידה פדה פעם אישיה

גנית הייתה רק בת 22. ענת בת 23. שלומית בת 26. איריס בת 39. דפנה בת 49. לכולן היו חלומות ורצונות וחברים ומשפחה שאהבו אותן, וכולן נרצחו על ידי בני זוגן. "איננה עוד", תערוכה חדשה שתושק בתחילת השבוע, מספרת את סיפורן דרך הבגדים האהובים עליהן. כינסנו את בני משפחותיהן לספר על הנשים שמאחורי הכותרות בעיתונים

ענת אלימלך, 23

דוגמנית ושחקנית. נרצחה ב־2 בדצמבר 1997 בידי דוד אפוטה, ספר במקצועו ובן זוגה, שירה בה והתאבד

האחות, הדר אלימלך:

"כל הילדים בכיתה שלי העריצו את ענת. כשהיא הייתה באה לאסוף אותי מבית הספר היסודי – כשהייתי בתיכון היא כבר לא הייתה – כולם רצו במסדרון וצעקו, 'ענת אלימלך בבצפר!' וביקשו חתימה. עוד לא היה אז סלפי. ברור שזה שימח אותי. פירגנתי לה והתגאיתי בה, אבל בשבילי היא הייתה פשוט אחותי הגדולה, החברה הכי טובה שלי שמקשיבה ומייעצת.

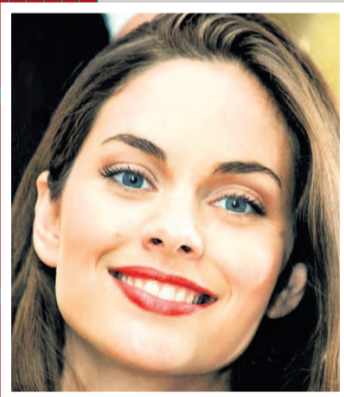
"ענת הייתה מודל לחיקוי עבורי. לא כדוגמנית, אלא כבחורה חמה וחכמה שמסתובבת בבית בפיג'מה, בלי איפור, עם חיוך ענקי וזוללת סיר של אורז עם שעועית. אפילו בעשר בבוקר היא הייתה רעבה.

"גם כשהיא עזבה את הבית כדי לגור עם מי שרצח אותה, הקשר לא התנתק. להפך, כמעט כל יום ביקרתי אצלם. הלכתי לישון אצלה המון פעמים, בכיתה ו' היא הצטרפה לטיול השנתי שלי כמלווה, לקחה אותי לחופשות בבתי מלון, וכשהייתי בת 11 וחצי אפילו הצטלמנו ביחד לפ־רסומת. סיפרתי לה את כל הסודות שלי, גם על בנים.

"שני ילדיו של מי שרצח אותה היו כמו האחים הק־טנים שמעולם לא היו לי. עשינו ביחד הכל כי ענת הייתה סוג של אמא בשבילם. אין לי כעס כלפיהם. מה הם אשמים? לאחרונה חירשתי את הקשר עם בנו הבכור. אני הייתי בת 13 והוא היה בן 11 כשזה קרה. כשנפגשנו, הוא סיפר לי על הצד שלו. זה לא פשוט לגדול עם הכותרת 'הבן

של הרוצח'. הטראומה שהם חוו לא קטנה משלי.

"ענת אהבה ילדים, רצתה להיות אמא לארבעה וחלום חייה היה להופיע בפסטיגל. היא ראתה בזה שיא בקריירה שלה. תרמנו לתערוכה את הבגד שנתפר עבורה לפסטיגל ושאותו היא לא הספיקה ללבוש. בגדים אחרים שלה, והיו לה המון, נשארו בארון אצל אבא וחלק אצלי. לצערי, רובם נהרסו. ככה זה, עברו כמעט 20 שנה."

צילום: חנוך גרינצ'ק

ענת אלימלך ז"ל והשמלה שמשפחתה תרמה לתערוכה

דפנה בר ציון, 49

מסעדתית. נרצחה במהלומות פטיש ב־14 באוגוסט 2014 בידי בן זוגה לשעבר, המוזיקאי אילן בן עמי, שנידון למאסר עולם.

אחותה הגדולה, רונית כתב־ביטון:

"לדפי הייתה גישה מיוחדת לבגדים. מצד אחד היא הייתה אושיה תל־אביבית ואשת עסקים ממולחת, ומצד שני היא כתבה וניגנה והלחינה ושרה. השילוב הזה הפך אותה לאישה ססגונית שהתלבשה באופן הכי לא נורמטיבי. מעטות הנשים שהיו מעוזות ללבוש אדום עם ורוד, כמוה. אצלה זה תמיד הצליח ותמיד נראה שמח. היא הייתה צועדת ברחוב שבוי בנווה־צדק בכפכפים, חצאית פרחונית ושמשייה לבנה. אפילו ההליכה היומיומית שלה הקרינה שמחה. אני בדיוק ההפך ממנה – בארון שלי יש רק לבן, שחור ואפור, אבל הבגדים קירבו בינינו. בתקופה מסוימת עשינו אופנה, עיצבנו ומכרנו, והיא הייתה הנועזת מבין שתינו. המובילה. לשתינו הייתה חולשה לווינטג' ולא הייתה חנות יד שנייה שלא נכנסנו אליה. אפילו בצפת מצאנו חנות יפה. דפי נכנסה למדור ואני שלחתי לה בגדים. מדי פעם באתי אליה, לסדר את הארונות שלה. היא אהבה שאני עושה לה סדר בבגדן."

"קצת לפני שנרצחה, דפי תמכה בהפקת הסרט 'מצב רוח טוב', הנוגע באלימות כלפי נשים. אחרי שנרצחה, יוצרות הסרט שילבו בו שיר בכיצועה והקדישו אותו לזכרה. היו חברות שביקשו משהו למוזכרת מה־מלתחה שלה ונתנו להן. היום רוב הבגדים שלה – חולצות פרחוניות, מעיל פרווה שהיא אהבה, החגורה שתמיד הייתה עליה וגם תכשיטים ואביזרים מיוחדים – ארוזים בקופסאות. לכל פריט יש ערך סנטימנטלי. לי. בתה היחידה נטע (28) התחתנה לפני שבועיים. ואמא שלה הסתכלה עליה מלמעלה."

צילומים: מילי בר יונה, לטיסיה בול, מהאלבום המשפחתי

איריס וסיליב־גורליק, 39

נרצחה ב־30 באפריל 2013, בידי הגרוש שלה ובסיוע אשתו. היא נדקרה בסכין, וגופתה בותרה והומסה בסודה קאוסטית. הרוצח קיבל מאסר עולם ואשתו הורשעה בסיוע לרוצח ונידונה ל־15 שנות מאסר.

האם, נינה גלן:

"איריס, שרק אני קוראת לה בשמה המקורי, אירנה, הייתה בתי היחידה. כשהייתה בת 17 עלינו מסנט־פטרסבורג, רק שתינו. מאבא שלה התגרשתי כשהיא הייתה בת חמש, ובעלי השני נפטר לפני העלייה. בתיכון ברוסיה היא למדה מתמטיקה ופיזיקה. בירושלים היא נרשמה לאוניברסיטה העברית, למדה סטטיסטיקה ובניגוד אליי, תפסה את העברית צ'יק־צ'ק. היא דיברה עברית ואנגלית ברמת שפת אם. 18 שנה היא עבדה כרכזת בכירה במשרד החינוך ובדקה את התעודות האקדמיות שאנשים הביאו מכל העולם."

"בכל היריון היא אמרה, 'אולי הפעם זו תהיה בת', אבל שלושת הבנים שלה היו החיים שלה. בכל שישישבת היא לקחה אותם לטיולים, לתיאטרון ולתע"ר רוכות. היה לה חשוב שהם יספגו תרבות. בגיל שש היא התחילה לכתוב שירים ברוסית ומאז היא כתבה יותר ממאתיים שירים, בשנים האחרונות גם בע"ר."

רית. ניסיתי לתרגם אחד מהם, אבל זה לא תרגום מקצועי. הלוואי שאמצא מישהו שיתרגם אותם ומישהו שילחין אותם. זה כל מה שנשאר לי ממנה. 'איריס הייתה אישה אופטימית, מלאת מרץ וזריזה. הייתי יושבת במטבח שלה, מסתכלת עליה ולא מאמינה איך היא עושה עשרה דברים בבת אחת. מבשלת, מנקה, מדברת בטלפון, בורקת את השיעורים של הגדול, עושה פאול עם הקטן, כור תבת שיר במחברת וכל הזמן מחייכת. היא עבדה המון שעות ביום כדי שלילדים לא יחסר דבר. וב־

גלל האהבה שלה לילדיה היא נרצחה. כשהתגרשתי מאבא שלה היא כעסה עליי נורא. אבא שלה לא רצה להיפגש איתה והיא בסך הכל חיפשה אצלו אהבה. לכן היא התעקשה לשמור על קשר עם הגרוש שלה גם אחרי שנישאה בשנית. כשאמרתי לה שהיא עושה טעות, היא ענתה, 'אבא זה אבא'. 'עכשיו שני הבנים מהגרוש שלה גרים אצלי. הם בני־עשרה ולאחר מהם חגגנו לאחרונה יום הולדת. קניתי לו מתנות והוא בכה, 'סכתא, יש רק דבר אחד שאני רוצה ודווקא את הדבר הזה את לא יכולה לתת לי'. הבן השלישי שלה, מהנישואים השניים, צעיר עוד יותר. הוא גר עם אבא שלו ואנחנו בקשר מצוין. מצאתי לו דירה ליד הבית שלנו, עשר דקות כרגל, אפילו לא צריך לקחת אוטובוס, והוא בא לשחק עם אחיו הגדולים."

"לא פשוט בשבילי לגדל את הנכדים, אבל ככה רצה הגורל. אני לבר, אין לי אף אחד חוץ מהם ומאמא שלי, בת 96 וחצי, ואני נותנת להם אהבה. איריס דיברה איתם רק עברית, אני לימדתי אותם רו־סית, שישאר להם משהו מהאמא היפה שלהם, עם העיניים הירוקות ושיער הזהב."

"ארבע שנים עברו ואני עוד לא יכולה לפתוח את המזוודות עם הבגדים שלה שה־באתי מהדירה של בעלה השני. את המעילים שלה הבאתי ביד, על קולבים, ותליתי אותם בארון. היא אהבה ללבוש ירוק, הצבע הזה התאים לה לעיניים, אבל ירוק זה צבע של שמחה ופריחה, לא?"

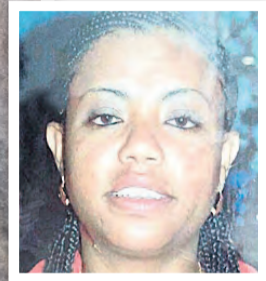

איריס וסיליב־גורליק ז"ל. משמאל, הבגדים שמשפחתה תרמה לתערוכה

סלמלק טסרה ז"ל
והשמלה
שמשפחתה
תרמה לתערוכה

מלקם טסרה ז"ל
והשמלה שמשפחתה
תרמה לתערוכה

דפנה בר ציון ז"ל. מימין,
הבגדים שמשפחתה
תרמה לתערוכה

מלקם טסרה, 26

נדקרה למוות בסכין ב־7 בנובמבר 2010 בידי בן זוגה. הוא הורשע בהריגה ונידון ל־20 שנות מאסר.

סלמלק טסרה, 35

נדקרה למוות בסכין ב־25 באוקטובר 2015.

האח, גבריאל טסרה:

ווח בסכין. היא הייתה הראשונה מהמשפחה שלנו שעלי תה לישראל. לפני 20 שנה היא עלתה לארץ. בגונדר היא נחשבה לחכמה. לא היה שם חשמל אז היא הרליקה נרות ולמדנה לאורם. כמו מלקם, סלמלק הייתה אישה עצמאית שפירנסה את עצמה. היום הבנות שלה גדלות אצל אמא שלי.

"תרמנו לתערוכה שמלה מסורתית של מלקם מאתיופיה מפני שהיא מייחדת אותה, אבל רצח נשים יכול לקרות בכל עדה ועובדה שהוא קורה. אחותי מלקם נרצחה בגלל שהייתה תמימה מדי. היא לא ידעה מה זה רוע ולא האמינה שהגבר שלה עלול לעשות לה משהו קיצוני."

"בשבוע הבא אני משתחרר מהצבא. סמל ראשון בפלס"ד נח"ל. מוור לי לחזור הביתה בידיעה שהאחיות שלי לא יח" ורו לעולם. אני לא חושב עליהן בכל דקה מהיממה, אבל כשעשיתי שמירות, הראש שלי תמיד התמלא בזיכרונות. כל שמירה זה שלוש שעות מתות, שבהן חשבתי על שתי האחיות שלי שכבר לא חיות."

"כשעלינו מגונדר, לפני 13 שנה, היינו שמונה ילדים. ארבע בנות וארבעה בנים. עכשיו נשארו שתי בנות. שתי האחיות שלי אינן, ואמא שלי מגדלת ארבע נכדות."

"מלקם עלתה לארץ שלוש שנים אחרינו, כשהיא כבר אמא. היא עלתה עם בחור ששידכו לה כדי שיעלו לארץ ביחד. אחרי שנה היא התגרשה ועברה לגור ליד המשפחה, בראשון-לציון. היא עבדה בסופר כקופאית וגם במשק בית והייתה בחורה מסודרת ומתוקתקת שתמיד הסתדרה לבד ולא ביקשה עזרה מאף אחד. בעשר אצבעות היא אפילו קנתה דירה."

"שנתיים-שלוש אחרי הגירושים שלה היא הכירה מישהו אחר, מבוגר ממנה בהרבה. חצי שנה אחר כך הוא דקר אותה בסכין בגב ובחזה, והיא נפטרה מפצעיה הרקירה חמישה ימים מאוחר יותר. זה היה נורא. אמא שלי לקחה אליה את הבת שלה, שהיום היא כבר נערה מתבגרת."

חמש שנים אחרי זה, אחותי הגדולה סלמלק נדקרה למי

הייתה
פה
פעם
אישה

שלומית אלקובי, 26

נרצחה ב־30 בספטמבר 2005 בידי בן זוגה, עובד זר מהודו, שחנק אותה למוות. הוא נידון למאסר עולם שבסופו יגורש מישראל.

האת, אלירן אלקובי:

"שלומית הייתה אחותי הגדולה, שלוש שנים מעליי. בילדות היינו כמו חתול ועכבר, אבל כשגדלנו נהיינו אחים לתפארת. היא למדה בבית הספר רוג'וזין בקריית אתא, שירתה בחטיבת כפיר, כולל תקופה בקבע. אחרי השחרור ירדה לאילת ועבדה בבית מלון, כאחראית השמה של העובדים הזרים. שלומית הייתה בחורה אנרגטית עם אופי של מנהלת, היא אהבה להתמודד עם מצבי לחץ, לברוק שהתפוסה במלון מלאה ושהכל מתוקתק.

"באותה תקופה שירתתי בחצרים. יצאתי אחת לשבועיים והמון פעמים, במקום לנסוע הביי תה, ירדתי אליה. היא תמיד אמרה, 'הנה המפתחות של הדירה, הנה המפתחות של האוטו, תבוא עם חברים, תנקה את הראש, תבלה, תעשו חיים'. ארבע דירות שכורות היא החליפה באילת. תמיד היו לה שני כלבים, לפעמים אפילו שלושה. כשבאתי אליה היא בישלה לי מוקפץ סיני או עוף עם תפוחי אדמה, והיא נקרה מהבדיחות ומהחיקויים שלי. הקטע ההומוריסטי היבר בינינו. וכשלא צחקנו, התייעצתי איתה לגבי בחורות שאיתן יצאתי.

"אחרי שהיא נרצחה חיפשנו בתים טובים לכלבים שלה, פקינו עם אף פחוס ופיניצ'רית מעצבנת. הם היו נורא עצובים. אמא, שהספיקה לאחל לה שבת שלום בטלפון כמה שעות לפני שהיא נרצחה, שומרת את הגופייה והעליונית ששלומית לבשה ביום ההולדת האחרון שלה, וגם את חולצת הגולף הארוכה שהיא קנתה, כדי לחמם את כפות ידיה. הקור עשה לה כוויות. אני נזכר בשלומית בכל פעם שיש שיר עצוב ברדיו, במיוחד כשאני שומע את 'היא לא אומרת כלום' של מטרופולין. זה השיר שהיא הכי אהבה."

שלומית אלקובי ז"ל. משמאל, הבגדים שמשפחתה תרמה לתערוכה

גנית צינמן, 22

סטודנטית. נרצחה ב־1 במרס 1996 בידי בן זוגה שמתנו ופרדה, שדקר אותה בסכין ושיסף את גרונה. הוא נידון למאסר עולם.

האם לרה צינמן, העומדת בראש "ארגון משפחות נרצחים ונרצחות":

"גניה, סבתא של בעלי, נפטרה ברוסיה בדיוק כשילדתי את בתי. לא רציתי לתת לתינוקת שם גלות. היולדת ששכבה במיטה הסמוכה הציעה לקרוא לה גנית. כשגנית גדלה, היא כעסה על אנשים ששיבשו את שמה המיוחד וקראו לה רגנית. היא סיימה בהצטיינות את הריאלי בחיפה במגמה ריאלית, שירתה בצבא קצינת הוראה, ואחרי הרבה לבטים נרשמה לאוניברסיטת חיפה לשני חוגים: שפה וספרות אנגלית ושפה וספרות צרפתית. את הצרפתית היא למדה בפרזי, שבה גרנו שנתיים במסגרת עבודתו של בעלי. במהלך התקופה שם היא שלחה מאות מכתבים לחבריה מהכיתה. כשחזרנו ארצה היא המשיכה להתכתב עם חברותיה בצרפת והמכתבים האלה הם נכס עבורנו. מדי שנה, באזכרה, אני קוראת מהם קטע. "את המכתב האחרון, לחברה שטיילה בדרום אמריקה, גנית לא הספיקה לשלוח. אחרי הרצח הוא נמצא בתיק שלה. היא כתבה, 'בדקתי לגבי תואר שני במתורגמנות, אבל זה לא יכול להיות מקצוע בלעדי כי אין מספיק עבודה סדירה בתחום הזה. כמה שזה מעניין – זה בכל זאת מוגבל'.

"באוניברסיטה היא הספיקה ללמוד רק סמסטר אחד, שבמהלכו כתבה שתי עבודות מעמיקות. בחוג לאנגלית היא חקרה את השאלה אם נשים עובדות מאושרות יותר מע" קרות בית, ובדברי הסיכום כתבה שאין שחור או לבן, שההישג של הפמיניסטיות הוא החירות של כל אישה לבחור את דרכה. בחוג לצרפתית היא שאלה 'למה זוגות רבים?' למרות שלא היה לה ניסיון בחיי נישואים, היא כתבה שם שאין יחסים בין בני זוג ללא ויכוחים, שהם דרך נורמלית לפתור קונפליקטים, שחיים ללא ויכוחים מעידים על אדישות הרדית ושצריך להיזהר מוויכוחים קיצוניים שעלולים להיות הרסניים.

"את הרוצח, סטודנט אמריקאי, היא הכירה באוניברסיטה. בהתחלה היא מצאה בו את הגינונים המערביים שלא קיימים אצל הצברים המחוספסים. זמן לא רב אחרי תחילת הקשר היא החליטה להיפרד ממנו כי הרגישה שהוא אובססיבי כלפיה. חודשים ספורים אחרי הפגישה הראשונה שלהם הוא רצח אותה בסכין.

"כל הבגדים שלה עדיין בארון. לא זרקתי אף שמלה כי אני לא מסוגלת. כל פריט הוא חלק ממנה. היו לה ידיים מאוד טובות, היא תפרה וילונות לחדר שלה, כיסוי למיטה וגם שמלות. מדי פעם היא קנתה שמלות, אבל היא אהבה לעצב לעצמה. 21 שנה עברו והיא נוכחת בתוכי כל הזמן, בהקשרים רבים ומגוונים, טובים ורעים. אני שואלת את עצמי מה גנית הייתה אומרת אילו הייתה לצירי, מה היא הייתה חושבת, איך היא הייתה מעבירה את ההרורים שלה לעוד מכתב. אחיה כתב לה שיר, 'משם סבתך גניה נולד לו גן קטן', ואני שואלת את הגן הקטן, 'למה ריחמת על הרוצח? למה חששת לפגוע ברגשותיו?'

"מאסר עולם בישראל זה רק 30 שנים (רף המינימום). יגאל עמיר יישב בכלא עד יומו האחרון, אבל רוצחי הנשים ישתחררו מבתי הסוהר בגיל שבו יוכלו להתחיל חיים חדשים."

smadarshirs@gmail.com

גנית צינמן ז"ל. מימין, השמלה שמשפחתה תרמה לתערוכה

